

Onzekerheid troef

Heeft u al de moeite genomen om de BP Energy Outlook 2015 tot u te nemen? Moet u doen. Aan het eind van de presentatie wordt een viertal onzekerheden genoemd die de verwachtingen van de outlook, gebaseerd 'op ons beste weten', nader toelichten.

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme en hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Nu geven de plaatjes die bij deze vier onzekerheden horen slechts een klein inkijkje in de gevolgen voor de voorspellingen, maar mijn verbeelding werd onmiddellijk geprikkeld. De onzekerheden betreffen minder economische groei dan verwacht, klimaatbeleid, geopolitiek en China's versnelde elektrificatie. De bescheiden inkijk laat zien dat het voorspellen een moeilijke zaak blijft. De vier onzekerheden hebben behoorlijke invloed op de uitkomsten ten opzichte van de gepresenteerde outlook. Bovendien zijn ze onderdeel van een langere lijst van onzekerheden omtrent politiek, sociale verhoudingen en economie in de wereld, die alle van invloed zijn op de groei en soort van de energievraag.

Lage economische groei

Uit de BP Outlook blijkt de aanzienlijke invloed van het bijstellen van de wereldeconomische groei van 3,5% naar iets minder dan 3% gemiddeld per jaar. De gevolgen zijn een afname in de voorspelde groei van de energievraag van 1,4% naar 1% per jaar, wat in 2035 over de hele periode een 8,5% lagere vraag naar energie oplevert ten opzichte van de Outlook 2035. Deze groei heeft vooral invloed

op de vraag naar kolen en olie (door de bijgestelde groei van China en India) en in mindere mate gas. Ook de vraag naar hernieuwbare energiebronnen (door de lager veronderstelde fossiele energieprijzen) daalt. Het veronderstellen van lagere economische groei is niet zo vreemd. In veel vooruitblikken wordt de toekomst te optimistisch ingeschat. Telkens blijkt een hele regio dermate in mineur dat de wereldgroei naar beneden moet worden bijgesteld. In de periode 2000-2010 zijn de groeicijfers sterk beïnvloed door de groei in China. Inmiddels neemt ook daar de groei af naar meer normale waarden en blijkt ook China gevoelig voor conjuncturele bewegingen. De opmars van China kleurt nog steeds de verwachtingen over de toekomst in, nu in de gedachte dat India eenzelfde inhaalslag zal gaan maken.

Geopolitiek

De verwachtingen over de toekomst hangen sterk samen met de internationale ordening. In de jaren van voorspoedige groei nam de integratie van landen in de wereldeconomie toe. De huidige onrust in het Midden-Oosten, de problemen op het Europese continent en de spanningen

in verschillende delen van Azië zorgen voor geopolitieke onrust. Het in vorige decennia veronderstelde gemak dat ieder land zich uiteindelijk in een liberale economie zou ontwikkelen, is verdwenen en wat er voor in de plaats komt weten we niet. Ook het door sommige landen bewonderde staatskapitalisme vertoont inmiddels nare trekjes, waardoor de ruil van economische vooruitgang voor politieke beknotting aan glans heeft verloren. Veel landen worstelen met hun sociale cohesie. Eerdere perioden van grote onzekerheid hebben, om het maar weer tot energie te beperken, geleid tot behoorlijke ommezwaaien in de energiemix, waarbij binnenlandse bronnen een belangrijke rol spelen. Het buitenland is voorlopig te onberekenbaar voor veel nationale politici. In dit licht doet voor China een probleem op: of ze nu hard groeien of wat trager, de importafhankelijkheid neemt fors toe. Die energie zal echt uit het buitenland moeten komen en het belang van China bij stabiele internationale relaties, althans met producerende landen, neemt toe.

Klimaat en elektrificatie

Deze twee onzekerheden van BP neem ik maar samen omdat ze nauw verwant zijn. Indien China sneller elektrificeert, en daarbij de grote rol van kolen (zonder afvang en opslag van CO₂) in de brandstofmix handhaaft, wordt realisatie van het G-20 voornemen om de temperatuur niet

meer dan 2°C te laten stijgen zeer moeilijk. De druk op China om meer klimaatmaatregelen te nemen zal toenemen. Momenteel consumeert het land de helft van de globale kolenconsumptie. Veel van de kolencentrales zijn nog relatief jong en zullen niet snel worden afgeschreven. In de BP Outlook neemt de Chinese importafhankelijkheid van olie flink toe, ongeacht de onzekerheden. Het stimuleert wellicht de drang om zowel de energie-efficiëntie van auto's als de brandstofkeuze te willen managen.

Ongemakkelijk

De vele voorspellingen die we in de loop van een jaar voorgelegd krijgen, gaan over het algemeen uit van een voortzetting van de huidige trends. Veelal wordt wel gewezen op de onzekerheden van toekomstige klimaatmaatregelen maar niet op die van geopolitieke spanningen. Deze laatste blijven vaak onbenoemd, en mogen we zelf op de stippellijntjes iets invullen. Vaak blijft het bij voorbeelden van landen die tijdelijk van de internationale markt verdwijnen. Niet eerder werd gesuggereerd dat we een langere periode van lagere economische groei zouden kunnen doormaken. De consequenties hiervan zijn groot en worden in de publiek gemaakte analyse niet al te diep uitgewerkt. Het prikkelt de fantasie en de wens de nadere uitwerking te zien en vormt zo een ongemakkelijk toetje van de presentatie. ■